

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนี้ไทยเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวอันดับหนึ่งของโลก มีรายได้จากการส่งออกข้าวปีละหลายหมื่นล้านบาท แต่ผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อพื้นที่ของไทยกลับน้อยกว่าประเทศอื่น ทำให้เสียเปรียบผู้ส่งออกรายอื่นในด้านการใช้ทรัพยากร โดยเฉพาะคู่แข่งที่สำคัญอย่างเช่นเวียดนาม ใช้พื้นที่เพื่อการเพาะปลูกข้าวน้อยกว่าไทยแต่ได้ปริมาณผลผลิตสูงกว่า กอรปกับในปัจจุบันนี้เกิดปัญหาสารเคมีตกค้างในผลผลิตเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการผลิตข้าวเพื่อเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพสามารถแข่งขันได้ดีขึ้น และลดปัญหาสารเคมีตกค้าง ซึ่งการเพิ่มผลผลิตต่อไร่และยกระดับประสิทธิภาพในการผลิตน่าจะเป็นทางออกของปัญหานี้ได้ ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาโดยใช้ข้อมูลในปีการเพาะปลูก 2548/2549 จากเกษตรกรจำนวน 91 ราย มาทำการศึกษาด้วยแบบจำลอง Stochastic Production Frontier ร่วมกับแบบจำลองความไม่มีประสิทธิภาพทางเทคนิค (Inefficiency Effects) ของ Battese and Coelli (1995) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical Efficiency) และปัจจัยที่กำหนดความแตกต่างระหว่างระดับประสิทธิภาพทางเทคนิคของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวแต่ละรายทั้งแบบอินทรีย์และแบบใช้สารเคมีทางการเกษตร

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับประสิทธิภาพการผลิตข้าวแบบอินทรีย์คือ ปัจจัยด้านการใช้แรงงานครัวเรือน ปัจจัยระดับการศึกษาของเกษตรกร และปัจจัยสัดส่วนรายได้อื่นๆต่อรายได้ทั้งหมด ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับประสิทธิภาพการผลิตข้าวแบบใช้สารเคมีคือ ปัจจัยด้านการใช้แรงงานครัวเรือน ปัจจัยขนาดพื้นที่เพาะปลูก และปัจจัยสัดส่วนรายได้อื่นๆต่อรายได้ทั้งหมด ซึ่งโดยรวมแล้วล้วนบ่งชี้ถึง “ความเอาใจใส่ดูแลการผลิตของเกษตรกร” ที่ยังมีอยู่น้อยเกินไปในทั้ง 2 รูปแบบการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตจึงควรเพิ่มเวลาในการดูแลเอาใจใส่การผลิต ซึ่งหากจะไม่ให้เป็นการลดทอนเวลาของกิจการงานอื่น ก็มีความจำเป็นต้องหาวิทยาการที่เพิ่มประสิทธิภาพด้านการใช้เวลา จัดสรรเวลาในการดูแลแปลงนาให้ดียิ่งขึ้นกว่าในปัจจุบันนี้